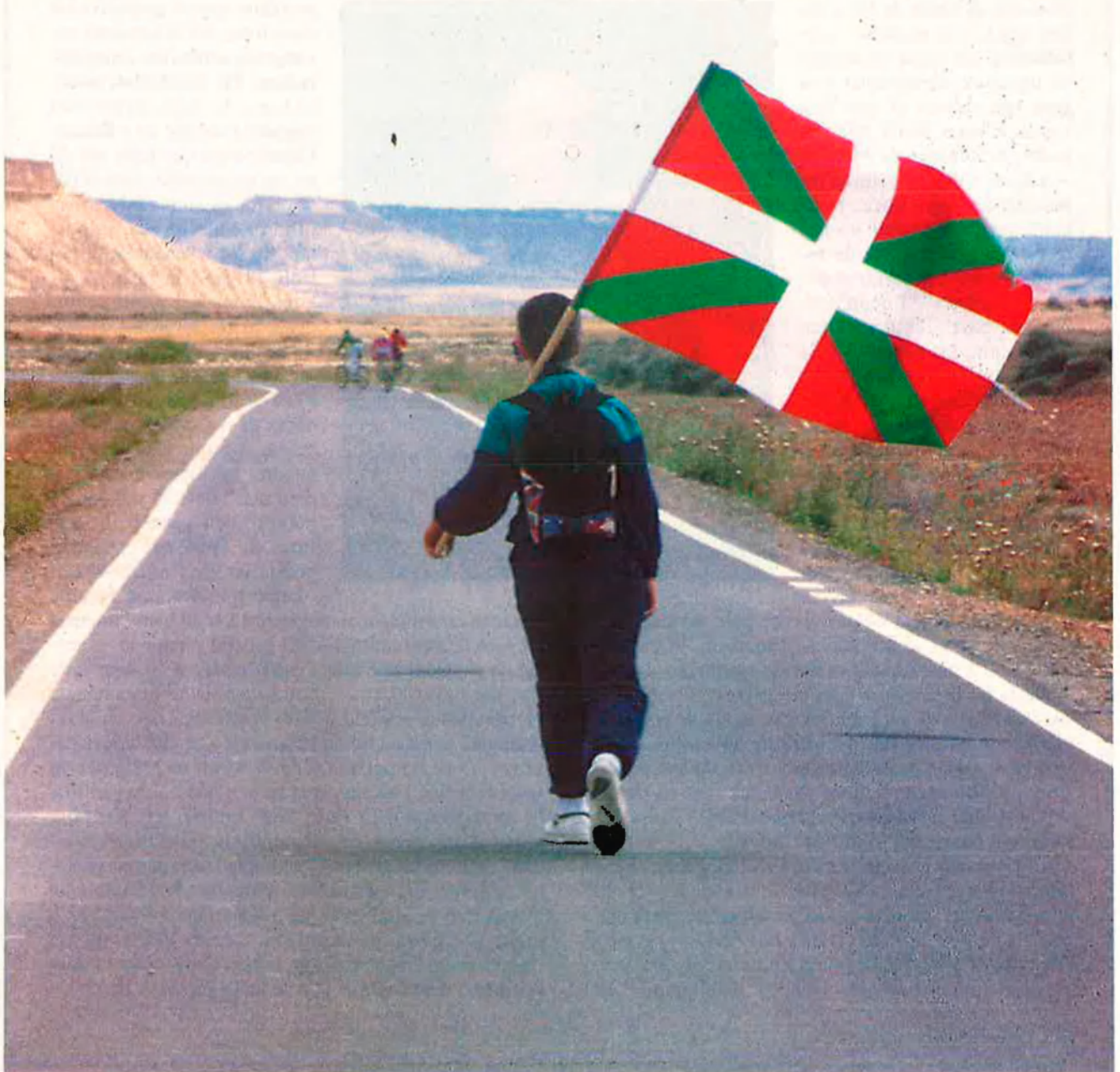

Treva d'ETA: de l'assaig a l'estrena

La treva d'ETA, d'una setmana de durada, ha permès d'albirar el que podria ser el final dialogat del conflicte al País Basc per primera vegada des de la negociació política d'Alger, l'any 1989. Set dies que han capgirat cent vuitanta graus un complex panorama social i polític.

Les parts estan emplaçades a fer passos endavant

Ben poca gent dubta, en aquests moments i en el complex escenari polític basc, que l'anunci de la suspensió temporal de les operacions armades (entre les 00.00 del 24 de juny i les 00.00 del 30 de juny), fet per ETA, no hagi transformat radicalment les claus en què s'ha mogut fins fa ben poc el conflicte polític-armat que sofreix el País Basc des de fa més de tres dècades.

El portaveu d'Elkarri, Jonan Fernández, recordava el dia 29 de juny, durant la manifestació ingent convocada a Bilbao per aquest col·lectiu social demanant un procés de pau just per a l'Euskal Herria, que només en uns dies aquest país ha sabut passar de "la desesperança a una esperança activa".

S'ha dit, per boca de polítics, que s'ha perdut una oportunitat i que, un cop més, s'han dissipat les esperances d'assolir definitivament la normalització política basca. Però són declaracions de cara a la galeria. La classe política ha rebut un bon correctiu: els esdeveniments l'han agafada a contrapeu. Però aquest no era un examen de nota, i la lliçó apresada segur que serà molt positiva en un futur no gaire llunyà.

El cas és que l'anunci d'ETA va agafar a la impensada i totalment distreta la societat basca i, cosa més preocupant, el conjunt de la classe política basca. Ningú no se l'esperava, ni havia treballat amb aquesta previsió.

Abans, tant ETA com el govern s'havien enviat missatges punyents: ETA col·locava un cotxe-bomba a Còrdova amb capacitat de causar una catàstrofe, i setmanes més tard mutilava les cames d'un treballador de la patronal guipuscoana, en un atemptat dirigit al seu màxim representant. El govern, per la seva banda, aconseguia que Europa s'avingués a signar el conveni europeu d'extradició.

Sorpresa general. L'organització armada sorprenia els uns i els altres des del diari *Egin* del 23 de juny, diumenge, emplaçant taxativament el govern de José María Aznar a definir-se sobre "les seves

intencions de superar el conflicte entre Euskal Herria i Espanya", en els termes plantejats per aquesta organització en la seva Alternativa Democràtica, feta pública el 26 d'abril del 1995. En poques paraules, ETA posava sobre la taula les seves cartes: reconeixement del dret d'autodeterminació a Euskal Herria respectant-ne la integritat territorial, i el reconeixement explícit d'acceptar el resultat, "sigui quin sigui", del debat democràtic a realitzar entre els ciutadans bascos.

L'acceptació d'aquestes condicions duria a "un alto-el-foc immediat d'ETA". Vista la manca de resposta, fins i tot d'avís de recepció, del govern, una setmana després ETA tornava a parlar a través de les pàgines d'*Egin* per anunciar "l'aixecament de la suspensió de

**Jonan Fernández:
"Les tímides
iniciatives
polítiques d'una
setmana han obert
més expectatives
que no pas anys
d'enfrontaments."**

les seves accions", car entenia que el govern espanyol s'havia negat, una vegada més, a oferir una resposta clara i demostrava que no tenia cap voluntat de "modificar radicalment la política de guerra seguida fins ara".

Aquestes dues eren les referències objectives de "la setmana": inici i final de la treva. Però entre l'un moment i l'altre, el panorama social i polític basc ha fet un tomb de cent vuitanta graus. "Les tímides iniciatives polítiques d'aquesta setmana han obert més expectatives que no pas anys d'enfrontaments, accions violentes o vies policíiques", recordava Fernández a Bilbao.

Tots n'han pres nota, tots han besllumat per primera volta la possibilitat real d'un procés de

negociació o de diàleg amb vista a la pacificació-normalització d'Euskal Herria; i, cosa més important, ni el govern espanyol, ni el basc, ni les forces que componen el Pacte d'Ajuriaenea no han tancat les portes a res. ETA també n'ha pres nota.

El govern espanyol va passar de qualificar de "trampa" la treva d'ETA a obrir implícitament les portes a la negociació tot subscriuint la resposta del Pacte d'Ajuriaenea: tot això en cinc dies.

"Res no és com abans". "En aquest cas, els resultats han estat més importants que no l'objectiu en si", ens explica l'ex-director d'*Egin*, actualment cap de redacció d'*Egunkaria*, Xabier Oleaga. Aquest professional de la comunicació i qualificat analista polític considera que tot el que s'ha esdevingut és summament positiu: "els passos fets no tenen marxa enrere; totes les parts es troben emplaçades a fer passos endavant i a accelerar iniciatives de tota mena".

Per la seva banda, el secretari general dels socialistes guipuscoans (PSE-EE), Jesús Eguiguren, considera que la treva, al marge de la seva motivació real, ve a demostrar que continua havent-hi "una petita predisposició d'aquest món (esquerra abertzale-ETA) a buscar una sortida", i que, alhora, trenca la visió tancada i monolítica envers aquest món dels qui neguen tot tipus de diàleg o de negociació. "Potser és un gest insuficient, però demostra que és possible".

Jonan Fernández, d'Elkarri, ens ajuda a entendre una mica més les claus actuals. Per aquest influent líder social, avui tenim la confluència de dos cicles: d'una banda, la consolidació de la reorganització d'ETA, després de la caiguda de Bidart; d'una altra, la fi d'un cicle electoral molt llarg -des del juny de 1993- que ha fet que l'escenari polític d'aquest país fos "intransitable". En aquest sentit, Fernández opina que tant ETA com el govern espanyol mantenen estratègies que no són sostenibles, i que necessàriament necessiten "punts d'inflexió". Tothom ha pres nota del que s'ha esdevingut. Elkarri,

ARXIU / EFE

Euskal Herria ha passat en una setmana de la desesperança a una esperança activa. El poble basc fa anys que demana públicament un procés de diàleg entre ETA i el govern espanyol.

ARXIU / EFE

Xabier Oleaga, cap de redacció d'Egunkaria: "Un cop més, l'única organització de l'esquerra abertzale que ha estat a l'alçada ha estat LAB."

també: "la setmana de treva ha estat com un assaig general que ha servit per a demostrar que res no és com abans".

Iniciativa sense precedents.

Des del gener del 1989 no es recordava una situació similar al País Basc. Aleshores l'anunci de treva d'ETA féu possible que s'obrisin negociacions polítiques a Alger entre l'organització i el govern espanyol, encara que després van fracassar.

Però entre aquestes dues treves no solament hi ha set anys de diferència, ans es fonamenten en paràmetres totalment diferents. La treva d'Alger és fruit d'un seguit de contactes anteriors i d'un llarg procés de diàleg entre ambdues parts. Aquest procés va crear una sèrie d'expectatives que van me-

gués treballat sobre aquest escenari hipotètic. Això va originar un enrenou generalitzat i una sensació de no saber com plantar cara a una situació que la classe política basca hauria d'haver previst.

Per Jonan Fernández hi ha hagut una dinàmica de judicis taxatius abans d'hora, i s'ha evidenciat "l'absència de propostes o de respostes elaborades per a desenvolupar escenaris de diàleg i d'entesa".

Eguiguren ens explica el perquè de tot plegat: "Aquí hom treballa fonamentalment pensant en què diran els diaris de l'endemà, però no hi ha un treball sistemàtic per a resoldre aquest problema: una mica és viscut segons les necessitats polítiques del dia a dia". Tothom descol·locat. N'han pres nota.

Punt tres. Els sindicats ELA

Jesús Eguiguren, secretari general dels socialistes guipuscoans: "La resposta del Pacte d'Ajuriaenea té un valor importantíssim, perquè dóna el vis-i-plau al final dialogat i fins i tot pinta una mica com pot ser aquest final dialogat."

nar a aquella treva. La treva recent, en canvi, és una iniciativa encaminada a "crear expectatives", segons que afirma Oleaga. És a dir, la primera era conseqüència d'un procés previ i la del mes pasat volia obrir aquest procés.

Fins i tot el lehendakari José Antonio Ardanza va afirmar, aquesta setmana, que per a gestionar el diàleg final calien diàlegs previs. Eguiguren, en un exercici d'auto-crítica, reconeix que d'ara endavant el que s'ha de fer és treballar prèviament força més.

Aquesta reflexió ens condueix a un dels aspectes que tan palesament han quedat sobre el nou escenari polític; el fet que la treva va agafar la classe política fora de joc, sense que ningú -ni HB- ha-

La treva d'ETA va agafar la classe política fora de joc, sense que ningú -ni HB- hagués treballat sobre aquest escenari hipotètic.

LAB, un cop més, demostraven un tarannà polític més àgil i, el dia 28 de juny, "regalaven una joia" al confús escenari polític. D'un comunicat breu de sis punts, se'n destacava un -el tercer-, que ha fet córrer rius de tinta, i que ha significat un punt d'inflexió importantíssim en el procés de resolució del conflicte. Deia així: "ELA i LAB demanen al govern espanyol que respongui positivament i que faci els passos necessaris per iniciar processos de diàleg i de negociació que condueixin a la superació del conflicte. Alhora demana a ETA que consideri l'ampliació del seu gest de distensió".

Ho signaven ELA i LAB, aquests últims integrats, gairebé fins ahir, al KAS, la qual cosa

vol dir un salt qualitatiu de gran envergadura. Més d'un va pensar que l'última frase era el preu exigut per ELA per compensar els elevats costos polítics que li exigeix el marc d'acció conjunta d'aquests dos sindicats abertzales. La realitat va per un altre camí més interessant. *Egin* s'ha afanyat a agafar el toro per la cua i dóna més relleu a la primera part d'aquest tercer punt, i gairebé silencia la part verament interessant: la darrera frase.

"Un cop més, l'única organització de l'esquerra abertzale que ha estat capaç d'estar a l'altura de les circumstàncies, que ha tingut iniciativa pròpia i que no s'ha perdut en una mera rèplica, ha estat LAB", afirma taxativament Xabier Oleaga. Per aquest ex-director d'*Egin* l'omissió més important d'aquesta setmana ha estat la d'Herri Batasuna que, *engolida* pel KAS, "ha estat totalment absent".

Cop de porta de la Taula.

L'emplaçament d'ETA anava adreçat exclusivament al govern espanyol, i no pas al conjunt de les forces polítiques basques, seguint el que ETA ja va anunciar en l'Alternativa Democràtica, quan deia que tot procés de diàleg s'havia de basar en contactes directes amb el govern. Tot i així, la Taula d'Ajuriaenea va elaborar la seva pròpia resposta a l'anunci de treva d'ETA. I la veritat és que encara avui el Partit Popular no deu saber com la va poder arribar a signar, perquè el seu contingut tira per terra gairebé tot el seu plantejament electoral de les últimes eleccions legislatives.

El mateix partit socialista va acceptar una sèrie de qüestions que, fins fa ben poc, eren producte de tenses discussions dins la seva executiva. Malgrat tot, *Egin* titulava l'endemà: "Cop de porta de la Taula a l'oferta d'ETA", considerant aquest comunicat una interferència que, a més, no deixava cap sortida.

El Pacte dubtava de la sinceritat de la treva d'ETA per dos motius: la perllongació del segrest d'Ortega Lara i el termini tan curt de temps marcat per l'organització.

signar la resposta d'Ajuriaenea a la treva d'ETA

Deixant de banda els aspectes conjunturals, en realitat el Pacte sí que deixa les portes obertes quan afirma: "ens comprometem a iniciar un procés sincer i obert de diàleg entre tots els partits amb representació parlamentària que trobi un consens capaç d'integrar raonablement totes les sensibilitats polítiques de la societat basca i d'assolir-ne una normalització i pacificació definitives".

Per a això, només tres condicions: alliberar Ortega Lara, suspensió completa i perllongada de les accions armades, i "acceptació de la pluralitat d'opcions polítiques existents en el poble basc, com també la legitimitat de les decisions que aquest poble, des d'aquesta pluralitat, adopta".

És a dir, el Pacte deixa oberta la possibilitat d'obrir un debat sobre la necessitat d'assolir un nou consens polític que permeti d'integrar en un hipotètic nou marc aquells -l'esquerra abertzale- que mantenen que el procés de transició no va preveure la reivindicació dels drets nacionals dels bascos. Era una resposta de calatge polític acollida molt diversament, segons les sensibilitats.

Per Eguiguren la resposta del Pacte "té un valor importantíssim, perquè dona el vist-i-plau al final dialogat i fins i tot pinta una mica com pot ser aquest final dialogat".

El portaveu d'Elkarri valora positivament el fet que la resposta no hagi tancat les portes i que hagi variat la línia anterior d'entossudiment. Malgrat tot, considera negatiu que hagi fet curt.

Al marge de les ofertes i de les respostes, Oleaga insisteix en les expectatives de futur creades aquesta setmana de distensió, en el sentit que, ni des de l'un costat ni des de l'altre, ningú "no ha picat l'ullet sobre els continguts". És a dir, ETA no ha ofert una treva d'una setmana perquè el govern de Madrid assumeixi el dret d'auto-determinació. "El debat sobre els continguts ha restat per a una altra fase", ens diu Oleaga.

Resposta del govern. Però passaven els dies i el remissor no rebia resposta del destinatari. El govern

callava i s'esgarriava fent valoracions sobre si Pérez Esquivel, a petició d'ETA, havia fet d'intermediari o no en contactes secrets l'any passat. Va arribar el Consell de Ministres del dia 28, dimecres, i si no explícitament, va respondre a l'emplaçament d'ETA sumant-se al contingut de la resposta del Pacte d'Ajuriaenea. Algunes veus lamentaven que després de tants anys demanant que ETA fes un gest de distensió i que mostrés la seva voluntat de resoldre el conflicte, ara que l'havia fet la resposta fos tan tímida.

El lehendakari, conscient que hi havia un gran contingut polític en la declaració del Pacte, instava ETA a pensar-se dues vegades la seva decisió i que es prenguéss quaranta-vuit hores per meditar detingudament l'interlineat de la resposta en qüestió.

Per Eguiguren, la resposta del govern era "bastant consistent", perquè ETA n'hauria tingut prou

d'alliberar Ortega per tenir damunt la taula "allò que fa anys que demana i que li nega l'estat, que és la negociació política. Ho ha tingut a les mans i sembla que, de moment, no s'ha atrevit a acceptar-ho".

Mentrestant, Mayor Oreja va aprofitar la setmana per anar a Vitoria i fer una conferència de premsa sobre el pla d'acostament dels presos a les presons properes al País Basc, és a dir sobre el disseny del final de la política de dispersió. També pot considerar-se una picada d'ullet. Però ETA, tot i haver-ne pres nota, no ho va veure de la mateixa manera.

Per Jonan Fernández és molt difícil que prosperi una iniciativa com aquesta, si abans no s'ha treballat una base sòlida de contactes que generin un mínim de confiança. "Ara -afirma Fernández- cal passar de l'assaig general a l'estrena".

Inaki Gorostidi

ARXIU / RICARD CUGAT

Jonan Fernández. El portaveu d'Elkarri considera molt difícil que prosperi una iniciativa de diàleg sense una base sòlida de contactes que generin un mínim de confiança.

CAVALL FORT

Revista per a nois i noies

Plaça de Lesseps, 33, entresol 2.ª 08023 Barcelona
Telèfons (93) 218 65 66 / 218 62 20 - Fax (93) 217 61 00

- Surt dos cops cada mes
- Pàgines de còmic, narracions, reportatges i la participació dels lectors.
- Cada dos mesos, inclou el suplement "El Tatano", destinat als lectors més petits.

Preu de la subscripció anual: 6.350 pessetes

Ara us hi podeu subscriure a través de

ServiCaixa

la Caixa